

Een tentoonstelling en een symposium over neushoorns

André De Baerdemaeker [communicator & ecooloog, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; debaerdemaeker@hetnatuurhistorisch.nl]

Met het verschijnen van *Straatgras* 30 nummer 1 in juli 2018 werd een mijlpaal bereikt. Ons museummagazine met de ondertitel 'Berichten uit het Natuurhistorisch Museum Rotterdam' ging de dertigste jaargang in. Dertig jaar *Straatgras* - daarmee is het zeker het langstlopende publiekstijdschrift van een Nederlands natuur(historisch)museum. Voordeel van deze lange adem is het ontstaan van een heuse geschiedschrijving van het wel en wee van het museum, over tentoonstellingen, aanwinsten en onderzoek. Graag uw aandacht voor deel twee van de rubriek 'Dertig jaar geleden'.

De tweede *Straatgras* ooit verscheen in augustus 1989. Het nummer stond in het teken van een mijlpaal in de geschiedenis van het toen nog maar net uit de as herrezen museum: de eerste geheel zelf geproduceerde tentoonstelling, genaamd 'Neushoorns, levende fossielen?'. Een onderwerp dat het snijvlak van paleontologie en recente natuur, waarop het museum vandaag de dag nog altijd opereert, goed aanstipt. Met gepaste trots introduceert bestuurslid van Natuurmuseum Rotterdam wijlen Hans Oosterlee (met de initialen J.O.) de expositie op de voorpagina van het tweede nummer. De opening van de tentoonstelling op 3 juni 1989 werd goed bezocht. De openingshandeling werd uitgevoerd door voorzitter van het Wereld Natuur Fonds Nederland, mevrouw dr. J.C. van Noordwijk-van Veen. Oosterlee introduceert het woord 'vrienden' voor de vele belangstellenden. Een affectieve term die we nu, dertig jaar later, nog steeds gebruiken voor iedereen die ons een warm hart toedraagt.

Neushoornsymposium

'De aula van grote-broer-museum Boymans-van Beuningen was net plechtig genoeg voor het eerste symposium van het Natuurmuseum', schrijft Kees Plaisier in het tweede nummer van *Straatgras*. Hij geeft een impressie van het Neushoornsymposium, dat het museum samen met de Werkgroep Pleistocene Zoogdieren (WPZ) organiseerde op diezelfde derde juni, voorafgaand aan de tentoonstellingsopening. Het was een gemêleerde dag, met een dito publiek dat bestond uit wetenschappers, amateurpaleontologen, natuurbeschermers en geïnteresseerden. Uit Frankrijk was vermaard wetenschapper Claude Guérin van de Universiteit van Lyon overgekomen

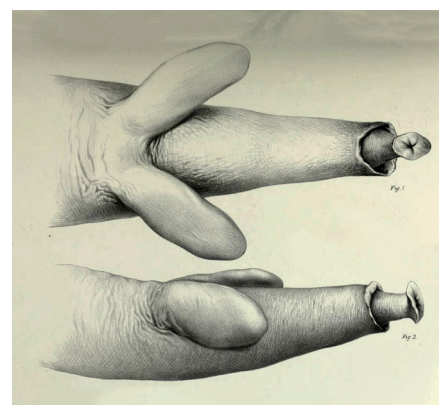
om met een vet Frans accent over de paleontologie van neushoorns te vertellen. De voorzitter van de WPZ, Thijs van Kolfshoten, gaf een voordracht over de vondsten van neushoornfossielen in Nederland. Plaisier is ervan onder de indruk: 'Het doet je toch wat te weten dat waar je nu over asfalt loopt, slechts enkele tienduizenden jaren geleden de wolharige neushoorn rondraafde.'

▲ Cover en pagina 1 van *Straatgras*, jaargang 1, nummer 2. (archief Het Natuurhistorisch)

Palang

Wat misschien nog wel meer indruk maakte was de bijdrage van G.J. Winkelhorst, die vlak voor de lunch vertelde over de fascinatie die men op Borneo heeft voor de penisvorm van de Sumatraanse neushoorn (*Dicerorhinus sumatrensis*). Die gaat zelfs zo ver dat men het uitsteeksel van het neushoornlid (de zogenaamde 'vleugels') imiteert door de piemels van jongemannen van de Dajakstammen van een nogal forse dwarse piercing te voorzien.

▲ Penisuiteinde van de Sumatraanse neushoorn met eikelvleugels. (uit Transactions Zoological Society London, 1881)

Het dwarsstaafje waarmee de penis wordt doorboord, de 'palang', is naar verluid bedoeld om de dames te bekoren, hoewel niemand ooit onafhankelijk heeft vastgesteld of ze dit ook daadwerkelijk op prijs stellen. Op de tentoonstelling prijkte een iconische afbeelding van een neushoornlid met zijvleugels, naast een uitvergrote foto van een gepiercete dajakpenis.

Het teruglezen van die oude nummers van *Straatgras* is niet alleen leuk en leerzaam. Het is ook inspirerend. Wanneer hebben we voor het laatst een symposium georganiseerd in combinatie met een tentoonstelling en een uitgave? Wat denkt u? Wordt het weer eens tijd? ◀

Verder lezen? Voor wie geïnteresseerd is in nadere uitweiding over bovenstaande onderwerpen en de andere bijdragen van het Neushoornsymposium, kan ik de speciale uitgave van *Cranium* 6(2) aanbevelen, met daarin bijdragen van de sprekers. Net als de oude nummers van *Straatgras*, is dat tijdschrift online ontsloten via Natuurtijdschriften.nl.